

Fælles ansvar for balance og udvikling

Politisk aftale om budget 2019-22

Socialdemokraterne, Slesvigsk Parti, Fælleslisten, Dansk Folkeparti og Venstre fremlægger hermed fælles budgetforlig for budgetåret 2019 samt overslagsårene 2020-22.

Et nyt byråd tiltrådte ved årets start. Det nye byråd har konstitueret sig omkring en såkaldt teknisk konstituering, som understøtter et fælles opgaveansvar på tværs af partier og lister. Et større fællesskab om opgaverne giver en stærkere kommune. Byrådet har tillige i enighed vedtaget et fælles visionsgrundlag og planstrategi for den kommende byrådsperiode. Hermed er der skabt grundlag for fælles retning på de kommende års arbejde. Årets budgetaftale er i naturlig forlængelse heraf indgået på tværs af alle partier og lister. Forliget understreger dermed et fælles ønske om – uagtet vores forskelligheder – at arbejde sammen for kommunens bedste.

Årets budgetoverskrift indikere ligeledes at en række temaer, som går igen i det konkrete indhold. Det handler grundlæggende om at fastholde en bæredygtig drift på kommunens velfærdsområder, samtidig med at der arbejdes med ambitiøse udviklingsinitiativer.

Budgetaftalen bygger på sommerens økonomaftale mellem KL og regeringen. Aftalepartierne anerkender desuden den såkaldte faseopdelte budgetlægning, således at mindre justeringer af teknisk karakter kan gennemføres såfremt det måtte være nødvendigt af hensyn til fælleskommunal rammeoverholdelse.

Hovedtallene for budgetaftalen ses i nedenstående tabel. Den vejledende serviceramme for Sønderborg Kommune udgør i 2019 3,338 mia. kr. Denne ramme overholdes/overskrides marginalt. Der er ikke udmeldt en egentlig ramme for Sønderborg Kommune, for så vidt angår anlæg i 2019. I budgetarbejdet er der imidlertid anvendt kommunens befolkningsandel som rettesnor for niveauet. I henhold til dette udgør Sønderborg Kommunes andel ca. 230 mio. kr., ud af en samlet kommunal ramme på 17,8 mia. kr. Budgetaftalen indebærer overholdelse heraf, idet anlægsinvesteringerne udgør 220 mio. kr. (opgjort netto) i 2019, faldende til henholdsvis 180 mio. kr. i 2020 og 165 mio. kr. i overslagsårene 2021 og 2022.

	2019	2020	2021	2022
Indtægter	-4.999.489	-5.090.115	-5.184.212	-5.282.561
Serviceudgifter inkl. forventet pris- og lønregulering	3.334.301	3.387.344	3.478.532	3.564.337
Overførselsudgifter inkl. forventet pris- og lønregulering	1.509.070	1.539.176	1.564.486	1.590.215
Renteudgifter (netto)	6.462	6.403	6.263	6.418
Driftsmæssigt overskud	-149.656	-157.192	-134.932	-121.591
Anlægsinvesteringer	220.000	180.000	165.000	165.000
Resultat for det skattefinansierede område	70.344	22.808	30.068	43.409
Finansiering (inkl. ekstraordinære tilskud, lånoptagelse og afdrag)	-29.725	4.662	18.907	39.924
Påvirkning af kassebeholdningen	-40.619	-27.470	-48.975	-83.333

Budgetaftalen indebærer en netto gældsafvikling over budgetperioden 2019-22 på ca. 190 mio. kr., således at den langsigtede kommunale gæld forventes at falde fra ca. 875 mio. kr. i 2018 til ca. 670 mio. kr. ved udgangen af 2022.

Indtægtssiden, balanceret usikkerhed

Sønderborg Kommune baserer sig budgetmæssigt på de årlige økonomiaftaler, som indgås mellem KL og regeringen. Et væsentligt usikkerhedsmoment heri er blandt andet det såkaldt ekstraordinære finansierings-tilskud, som igennem en årrække har været tilført kommunerne, og som i Sønderborg udgør 68 mio. kr. i 2019. I 2020 forventes tilskuddet videreført på samme niveau som i 2019, mens tilskuddet i de to sidste overslagsår, 2021 og 2022, alene indregnes med halv virkning, det vil sige 34 mio. kr. årligt.

Et fortsat behov for omkostningsfokus

Som led i årets budgetstrategi fremrykkedes sidste del af kommunens effektiviseringsstrategi fra 2021 til 2019. Med budgetaftalen godkender partierne tillige det fremlagte effektiviseringskatalog nr. 3, som herefter skal implementeres i fagudvalgene.

Herudover indeholder budgetforliget kun et begrænset antal driftsudvidelser, rettet mod den kommunale kernevelfærd. Et stramt økonomisk fokus vil også være nødvendigt de kommende år, hvor der fortsat vil være behov for både effektiviseringer og egentlige politiske prioriteringer.

Med henblik på et fortsat omkostningsfokus igangsættes en række analyser, som potentielt vil skabe muligheder for budgetreducerende tiltag i næste års budgetlægning. Listen over analyseemner er vedlagt budgetforliget som bilag 1. I tillæg hertil forventes også fortsat fokus i organisationen på en række strategisk indsatsområder, blandt andet LEAN og afbureaukratisering, ligesom der også fortsat skal afsøges muligheder for tværkommunale samarbejder blandt de sønderjyske kommuner.

For at understøtte en løbende dialog og forventningsafstemning, etableres en politisk følgegruppe med repræsentanter fra økonomiudvalget. Følgegruppen består af 1 repræsentant fra hver parti, og får til opgave at udarbejde forslag til budgetlægningen 2020, herunder forslag til hvilke områder der kan opnås enighed om at konkurrenceudsætte og på hvilke vilkår. Aftalepartierne er enige om, at de områder der måtte blive konkurrenceudsat, kan afgive kontrolbud på disse opgaver.

Kernevelfærden skal styrkes

Sundhedsområdet

Sønderborg Kommune har igennem flere år haft et tydeligt politisk fokus på sundhedsfremme og forebyggelse. Den seneste rapport 'Sundhedsprofilundersøgelsen' viser at dette har været berettiget, men også at der fortsat er behov for en markant indsats på området for at forebygge livsstilsygdomme og langvarige sygeforløb.

Sundhedsudvalget har i en årrække igangsat en række initiativer, som evalueres løbende inden de overgår til normal drift. Senest har de tre projekter "Mindre rus", "Sund mand Sønderborg" og "Virksomhed med overskud" suppleret denne indsats. Aftaleparterne afsætter derfor 0,95 mio. kr. årligt til at fortsætte den positive forebyggende indsats, som dog samtidigt skal suppleres af eksisterende midler inden for sundhedsområdet. Der skal løbende tages politisk stilling til, hvilke projekter som skal ud- eller afvikles alt afhængig af effekten af indsatsen.

Aftalepartierne er opmærksomme på ændringerne i det kommunale medfinansieringssystem på sundhedsområdet, særligt betydningen af genindlæggelser af børn (under 2 år) og ældre (+80 årige). Forvaltningen pålægges sammen med regionen at analysere mønstre og årsager med henblik på fremtidige forebyggende indsatser.

En sund dagligdag kræver aktive valg og stillingtagen. Aftalepartierne ønsker at skolerne, i samarbejde med skolebestyrelserne, motiverer til begrænsninger i brugen af mobiltelefoner i skoletiden. Kommunen bliver en aktiv partner i partnerskabet 'røgfri skoletid' sammen med regionen og Kræftens Bekæmpelse.

Seniorområdet

Byrådet har igennem de seneste år fastholdt et godt serviceniveau for kommunens ældre borgere. De stigende velfærdsudgifter til området er prioriteret fra blandt andet reduktioner inden for administrationen. Byrådet har ligeledes udmøntet samtlige statslige puljer direkte til gavn for de ældre. Det seneste løft, indeholdt i økonomisaftalen, til imødegåelse af et stigende antal ældre, er indarbejdet i demografimodellen på ældreområdet. I forbindelse med det administrative budgetoplæg var således tilført ca. 6 mio. kr. i budgetperioden 2019-22 til imødegåelse af et stigende antal ældre medborgere.

Aftaleparterne vil fastholde ambitionen om at "livet leves hele livet". Derfor opfordres ledere og medarbejdere, på såvel plejehjem som særlige botilbud, til at aktiviteter og tilbud forsat skal have høj prioritet. Sociale aktiviteter skal blandt andet modvirke ensomhed blandt vores ældre medborgere. Frivillige organisationer kan i denne sammenhæng være en gavnlig ressource. Aftalepartierne ønsker at sådanne foreninger imødekommes, og at der skabes 'rum' for deres (med)virken til borgernes livskvalitet. I forlængelse heraf, ønsker partierne bag budgetaftalen, at opretholde nuværende aktiviteter med naturvejleder på plejecentrene. Det forudsættes dermed, at disse aktiviteter videreføres og finansieres af eksisterende driftsbudget.

Plejesektoren opfordres endelig til at benytte de særlige ansættelser fra fleksjobpuljen sådan de målrettes de perioder på dagen hvor det kan være brug for flere hænder, særligt i perioden fra eftermiddag og til aften. Sønderborg Kommune er blevet "mandecertificeret". Det gælder om at lære af hinanden og andre, sådan ældreområdet forsat er en attraktiv arbejdsplads, som samtidig skaber et godt hverdagsliv for de ældre.

Økonomien vil forsat være et opmærksomhedspunkt, hvor Social- og seniorudvalget kontinuerligt skal arbejdet med at skabe sammenhæng mellem ressourcer, serviceniveau og serviceadgang.

Det voksne specialområde

Sønderborg Kommune har som resten af landet også oplevet stigende udgifter til det specialiserede socialområde for voksne. Byrådet har derfor – blandt andet – prioriteret psykiatriområdet, senest ved at tilføje 4 mio. kr. til området samt påbegynde ibrugtagningen af de regionale pladser til særligt sårbare psykiatri borgere.

Vi oplever imidlertid også, i lighed med andre kommuner, at det specialiserede voksenområde har en markant tilgang af borgere inden for målgruppen. Konkret har der igennem 2018 været en tilgang på 23 borgere i eksterne tilbud indtil august måned som alle har brug for en døgnplads i et tilbud med personale tæt omkring sig. Heraf har 12 borgere via 'fritvalgsordningen' benyttet sig af private tilbud, enten internt i Sønderborg Kommune eller udenbys. En naturlig konsekvens af denne tilgang af brugere er, at ressourcetrækket ligeledes er mærkbart stigende og ligeledes vil være det i en årrække fremover. På baggrund heraf tilføres 8 mio. kr. årligt til området, således udgiftsstigningen er – i hvert fald delvis – finansieret. Social- og seniorudvalget vil fortsat have en stor politisk opgave med at skabe sammenhæng mellem ressourcer, serviceniveau og serviceadgang. Det vil kræve politiske prioriteringer og forvaltningen pålægges derfor at fremsætte forslag hertil samt forslag til effektiviseringer igennem 2019. Øget brug af teknologi og hjælpemidler forventes at indgå i dette arbejde.

Ligeledes skal de borgere, som er tættest på arbejdsmarkedet, understøttes fra afdelingen for beskyttet beskæftigelse, således der opnås tilstrækkelig tryghed og rutiner så borgerne kan begå sig varigt på arbejdsmarkedet i et job med løntilskud.

Med henblik på at øge tilgængeligheden til vores strande ønsker aftalepartierne at få udarbejdet en plan for handicapvenlig adgang til strande i Sønderborg Kommune. Projektudarbejdelsen forventes at inddrage handicaprådet og andre relevante aktører, og skal blandt andet afdække den bedste placering, indeholde en hensigtsmæssig udformning og afklare eventuelle eksterne tilskudsmuligheder. Projektet udarbejdes med henblik på indarbejdelse i budgetlægningen 2020-23, og skal således foreligge inden sommeren 2019.

Børn og ungeområdet

Med årets budgetaftale afsættes i alt 32 mio. kr. til igangsætning af et ambitiøst kommunalt daginstitutionsbyggeri, placeret på Møllegade Søndergade. Børnehaven forventes at skabe rammer for tidssvarende pædagogik, herunder udnyttelse af Kær Vestermark som bynært område, egnet til både leg og læring.

Ligeledes sikres med budgetforliget etableringen af et børneunivers på Fynshavs skole. Der afsættes i alt 5 mio. kr. til etableringen i 2019-20, mens eksisterende børnehaver i Fynshav skal sælges. På skoleområdet afsættes 3 mio. kr. i 2019-20 til ombygninger på Nørreskovskolen i Guderup. Ombygningerne skal skabe mulighed for nye undervisningsformer på skolen i de kommende år. Tiltagene på Fynshav skole og Nørreskovskolen finansieres af afsatte anlægspuljemidler i henhold til helhedsplanen på skoleområdet.

Børne og Uddannelsesudvalget skal fortsat arbejde med at sikre, at alle børn får en folkeskoleuddannelse, hvor de mindst opnår karakteren 2 i dansk og matematik, og dermed sikres adgang til en ungdomsuddannelse.

Aftalepartierne er enige om at sætte ekstra fokus på vores unge. Det gælder for det første uddannelsesparate, men uafklarede unge, der skal vælge en relevant ungdomsuddannelse, for det andet gælder det unge,

der i højere grad har brug for råd og vejledning i deres generelle livssituation. Inden for eksisterende rammer skal disse grupper have udvidet fokus, således at vi understøtter deres fortsatte uddannelse og trivsel.

Børne og familie området har igennem de seneste år været under et stadig stigende pres fra omgivelserne. Igennem de to seneste år har forvaltningen prioriteret at få flere sagsbehandlere ansat, således sagsbehandlingstiderne har kunnet nedbringes. Området er under et budgetmæssigt pres men samtidig er der brug for et transparent og forståeligt serviceniveau. Forvaltningen pålægges derfor at udarbejde et tydeligt politisk beslutningsgrundlag for ydelsesviften på området, herunder en beskrivelse af serviceadgang og serviceniveau. På baggrund af dette oplæg skal der ske en tilpasning og justering af udgiftsniveauet, således de samlede ressourcer forfølger det overordnede formål om vej til uddannelse, livslang læring og egen mestring.

De frivilliges indsats skal anerkendes og understøttes

Mange frivillige yder i dag en kæmpe indsats som led i kommunens velfærdsydelser. Med henblik på at understøtte dette fremadrettet, er aftalepartierne enige om at tegne forsikring af borgere som yder en frivillig indsats på kommunens velfærdsinstitutioner.

Aftaleparterne vil herudover undersøge, hvorvidt dem der udfører frivilligt arbejde, også kan forsikres.

Kær Vestermark som fremtidigt naturformidlingscenter

Området ved Kær Vestermark har allerede vist sit værd som bynært rekreativt område, brugt til en lang række fritidsaktiviteter. Ligeledes har området, med afholdelse af Spejdernes Lejr 2017, vist at området på alle måder er egnet til afholdelsen af store events. En række påbegyndte, men ikke endeligt færdiggjorte, projekter fra Spejdernes Lejr skal i 2019 færdiggøres og fremadrettet indgå i områdets infrastruktur og karakter. Dermed vil området kunne anvendes til de forventede aktiviteter i fremtiden.

Kær Vestermark er også et unikt naturområde. I de kommende år skal Lykkegård udvikles til et naturligt naturformidlingssted i kommunens lærings- og undervisningsmiljø.

Til ovenstående afsættes i alt 12 mio. kr., med henblik på udvikling af naturformidlingscenter samt færdiggørelsen af relevante projekter.

Et fortsat stærkt kulturmiljø

Flere kultur- og idrætsfaciliteter har igennem de seneste år været prioriteret budgetmæssigt. En række meget store og spændende initiativer, konkret ud- og ombygning af henholdsvis Nordals Idrætscenter, Svømmestadion i Sønderborg samt Sydalshallen, vil potentielt kunne styrke kommunens idrætsliv markant.

Projekterne er imidlertid af en størrelse, som årets budgetforlig ikke tillader realiseringen af, såfremt det alene baserer sig på kommunal finansiering. Aftaleparterne er imidlertid enige om, at yde op til 30 pct. af anlægssummen til de respektive projekter, såfremt øvrig finansiering er tilvejebragt af de relevante aktører. For så vidt angår svømmestadion i Sønderborg er aftaleparterne bevidste om, at dette også vil påføre kommunen yderligere driftsudgifter, såfremt projektet realiseres. Det er imidlertid også vigtigt for aftaleparterne,

at en sådan eventuel øget driftsudgift ikke er relateret til lånoptagelse eller lignende finansieringsomkostninger forbundet med projektet.

Der afsættes i budgetaftalen i alt 2 mio. kr. til igangsættelsen af implementeringstrin 1 i masterplanen for Augustiana. Beløbene er fordelt over 2019 og 2020.

Aftaleparterne er enige om at Genforeningen 2020 fortjener særlig bevågenhed. Med henblik herpå afsættes i alt 4 mio. kr. til såvel fælles sønderjyske som lokale aktiviteter og arrangementer. Endvidere ønsker aftalepartierne specifikt at støtte op om Sønderborg Lokal TV's temaserie "Adskilt – Genforenet – Efterladt" med op til 0,2 mio. kr. Forudsætningen er, at SLTV opnår tilsvarende støtte fra de øvrige tre sønderjyske kommuner.

Med henblik på deltagelse i den grænseoverskridende havefestival 'Landesgartenschau' afsættes 0,5 mio. kr. årligt i perioden 2019 til 2021.

Ligeledes afsættes årligt 0,095 mio. kr. til støtte af Skaterklubbens fortsatte drifts.

Museet for det tyske mindretal indgår i dag som et aktiv i kommunens kulturlandskab. Med en gennemgribende renovering og udbygning på vej, vil dette aktiv kun højne sin værdi for området. Aftalepartierne er på den baggrund enige om at tilføre 0,05 mio. kr. i årlig driftsstøtte.

Aftalepartnerne ønsker en drøftelse af hvordan man kan tilgodesee borgeres brug af kommunes/skolernes halkapacitet og øvrige faciliteter, for at fremme sundhed og socialt samvær og en aktiv alderdom. Aftalepartierne ønsker at se på kriterier der i særlig grad tilgodeser foreninger som primært forener ælde på tværs af sundhed og foreningsområdet.

En række maritime sportsgrene og foreninger, herunder Sønderborg roklub, udøver deres aktiviteter med udgangspunkt ved Verdens Ende i Sønderborg. Udviklingen af Byens Havn, har i en vis forstand bragt disse aktiviteter tættere på byen og dens øvrige institutioner.

Aftalepartierne ønsker at indgå i en dialog om mulighederne for støtte til deres fortsatte udvikling. En sådan udviklingsplan kan med fordel afsøge mulighederne for samspil til den nye bydel, ikke mindst Allsund-kollegiet, og uddannelsesmiljøet på Alslion, ligesom synergier mellem de forskellige maritime foreningsaktiviteter i området bør afdækkes.

Med Kulturkompasset som overordnet strategi sigter aftaleparterne imod at nå Kulturkompassets vision om Sønderborg i 2025, herunder arbejdet med fokusområderne og handleplanen. Implementeringen bygger på en klar rolleforståelse med henblik på at opnå gnidningsfrie samarbejdsflader ml. forvaltning og kulturaktører.

Bibliotekerne

Aftalepartnerne har aftalt at bibliotekerne i Dybbøl og Ulkebøl nedlægges per 1.8.2019. Lukningen frigør lokaler til at sikre udviklingsmuligheder for Dybbøl Skole og skaber grundlag for scenarierne for helhedsplan for Ulkebølcentret. De frigjorte midler på i alt 1,6 mio. årligt anvendes i 2019 bl.a. til klargøring af faciliteterne på Dybbøl og sikre, at enkelte aktiviteter, såsom lektiehjælp forbliver i hhv. Dybbøl og Ulkebøl. Det frigjorte nettobeløb indregnes i de kommende overslagsår til biblioteksdrift og implementeringen af biblioteksplanen.

Indsatsen for fremtidens bibliotek på Multikulturhuset fastholdes bl.a. ved at søndagsåbningen sikres per 1. januar 2019

Infrastruktur som grundlag

Strategisk infrastruktur

Sønderborg Kommune har i mange år haft fokus på udviklingen af den strategiske infrastruktur i hele kommunen, med henblik på at understøtte erhvervsudviklingen i området. Erhvervslivet har i den seneste DI undersøgelse kvitteret for dette fokus, som skaber gode rammevilkår for vækst og udvikling.

Infrastrukturen på Als har i den kommende budgetperiode et særligt fokus, da såvel Als-Fyn forbindelsen og Ferieresort Nordals vil betyde yderligere trafik og aktivitet. I en rapport udarbejdet af forvaltningen, har øget fremkommelighed på landevejen fra Alssundbroen til Nordals ligeledes særlig bevågenhed.

Aftaleparterne har derfor prioriteret, at den eksisterende pulje til infrastruktur, på 0,25 mio. kr., målrettes et fælles planlægningsarbejde omkring udbygning af A8 udenom Sønderborg by, strækningen mellem Alssundbroen og Madeskoven. Arbejdet vil skulle foregå som et samarbejde mellem Sønderborg Kommune og Vejdirektoratet. Aftaleparterne ønsker at signalere, at man er villig til at bidrage med jord til en sådan løsning, så det er ikke alene en statslig opgave.

I eksisterende anlægsbudget er afsat midler til etablering af rundkørsel i Guderup. Baseret på en nærmere analyse af trafikafviklingen på Nordborgvej, specifikt strækningen omkring Guderup, har teknik- miljøudvalget i 2018 godkendt en omdisponering af det konkrete indhold, så der i stedet anvendes andre elementer til at forbedre fremkommeligheden på strækningen. Aftalepartierne imødeser, at der i 2019 sker en konkretisering og igangsættelse af projektet inden for den afsatte anlægsramme.

Øget fokus på trafiksikkerhedsprojekter

Herudover forudsætter aftalepartierne, at trafiksikkerhedsprojektet på Brovej i Egersund gennemføres i 2019. Yderligere tiltag omkring broen, primært rettet mod krydsende bløde trafikanter, forventes udarbejdet og konkretiseret frem mod budgetlægning 2020-23.

Partierne bag budgetaftalen afsætter ligeledes 0,1 mio.kr. til undersøgelse af mulighederne for øget trafiksikkerhed i Adsbøl. Undersøgelsen skal danne grundlag for et egentligt projektoplæg, der vil kunne indgå i de kommende års prioriteringsdrøftelser af anlægselementer.

I tillæg hertil ønsker aftalepartierne undersøgt, hvordan der kan skabes større trafiksikkerhed for cyklister på Chr. X's bro i Sønderborg, eksempelvis ved opsætning af autoværn eller lignende.

Fokus på støj

Aftaleparterne afsøger fortsat mulighederne for beskyttelse mod trafikstøj via støjskærme ved trafikerede bynære veje (ved Alnor, Egersund, Augustenborg og Nordborg). Konkrete tiltag forventes udarbejdet og konkretiseret frem mod budgetlægning 2020-23.

Fortsat fokus på cyklisternes infrastruktur

Cykelstier anses som fundament for tryghed, uanset om cykelturen går til og fra skolen, arbejdet eller udgør weekendmotionen. Derfor har cykelstier også haft et vedholdende fokus i flere år. Konkret arbejdes i øjeblikket på projektering af ruterne Fynshav-Elstrup, Dynt-Skelde og Skovby-Trænge, mens arbejdet med linjeføring omkring Buskmosevej (til Rinkenæs) er i sin opstart. Herudover er ruterne Broager-Nybøl og Mommark (forlængelse af eksisterende cykelsti til Mommark Havn) aftalt at blive anlagt. Borgernes input er vigtige bidrag til de konkrete projekters udformning, når disse over de kommende år fastlægges og anlægges.

Når de anførte projekter er etableret, er aftalepartierne enige om at prioritere forlængelse af strækningen ved Langgade i Augustenborg (ca. 500 m.), hvortil afsættes 0,9 mio. kr. i 2020.

Med budgetaftalen ønsker partierne desuden at øge incitamentet for cyklisme ved at afsætte 0,8 mio. kr. i 2019 til forbedrede cykelparkeringsforhold.

Mobilitet for alle, den kollektive trafik m.v.

Igennem de seneste år er antallet af biler steget betragteligt. Som ambitiøs Project Zero kommune er udviklingen udfordrende, alene ud fra dette miljøperspektiv.

Aftalepartierne ønsker på den baggrund at højne adgangen til og brugen af relevant kollektiv trafik. Dette skal for det første sikre mobilitet for alle, og dermed også have et vist socialt sigte. For det andet skal det mindske antallet af biler på vejene og i vores byer, for herigennem et lette trafikafviklingen generelt. Endelig vil en øget brug af kollektive transportformer kunne bidrage til kommunens Project Zero målsætninger.

Der igangsættes derfor en analyse af den kollektive trafik, som blandt andet har til hensigt at afdække hvor kollektive busforbindelser har mest relevans. Et særligt fokus rettes mod buslinje 223, Nordborg-Gråsten, som udgør en mobilitetsmæssig ryggrad i kommunen. Aftalepartierne ønsker afdækket perspektiver ved øget frekvens af afgang på netop denne strækning, ligesom det ønskes afdækket om der kan etableres anlæg, såsom cykelparkeringsfaciliteter, som vil kunne fremme brugen.

Ligeledes ønskes en tilbundsående analyse af transportmulighederne rundt i Sønderborg by. Målet er forbedrede muligheder for at kunne komme til og fra Sønderborg by og rundt i Sønderborg by (center Øst, bymidte, havnen, hoteller, banegård og lufthavnen).

Analysen skal tillige afdække anvendelsen af flekstrafik i kommunen. Flekstrafik kan udgøre et hensigtsmæssigt element i en samlet kollektiv trafikløsning, men forligspartierne er enige om at det ikke har været hensigten at konkurrere med private vognmænd for så vidt angår korte ture inden for Sønderborg by, og at sådanne ture om muligt skal afskaffes.

Herudover skal analysen indeholde en evaluering af brug og vilkår vedrørende gratis buskort til børn og unge.

Byer og landdistrikter, der hvor vi lever og bor

Landdistrikter og landsbyer

En kommune i balance er en kommune der lever, også uden for de større bysamfund. Byrådet har igennem flere år ønsket at bidrage til både vækst i landdistrikterne og en bæredygtig miljøpåvirkning, gennem udviklingen af lokale fødevarerproducenter. Konkret skal sikres fortsat implementering af kommunens fødevarerstrategi, hvortil afsættes 0,550 mio. kr. årligt i 2019-21.

Ligeledes afsættes årligt 0,2 mio. kr. til oprensning af tidligere branddamme og gadekær, som i dag indgår som vigtige visuelle fixpunkter i kommunens landsbyer.

Endelig afsættes 0,2 mio. kr. i 2020 til certificering af Naturpark Nordals.

Aftalepartierne er endvidere enige om at fastholde eksisterende midler i landdistriktpuljen

Grønne områder mm.

Partierne bag budgetaftalen er enige om at kommunens grønne områder er vigtige for oplevelsen af vores byer og landdistrikter. Derfor er det også vigtigt konstant at arbejde med området, så det sikres at vi får højest muligt niveau for de anvendte ressourcer.

På den baggrund ønskes en analyse af bestiller-udfører modellen mellem forvaltning og 'Vej og park', analysens skal tillige afdække arbejdsgangene i sidstnævnte, 'Vej og park'. Såfremt der måtte kunne identificeres optimerings- og/eller effektiviseringspotentialer, skal sådanne udmøntes som mere og bedre vedligehold inden for området.

Aftaleparterne ønsker at fastholde en gruppe af medarbejdere fra 'Vej og park' på materialegården i Havnbjerg, ligesom partierne ønsker i en fremtidig optimeret organisation at udvikle medarbejdernes ejerskab til opgaverne og lokalområde.

Evt ved ansættelse af flere fleksjobbere og mikroflexjobbere samt en større fleksibilitet i vej og park ønsker vi en bedre oprydning/renholdelse i de perioder hvor der er størst behov.

Områdebyerne i fokus

Nordborg og Gråsten indtager som områdebyer en særlig rolle i kommunen.

Nordborg har, som hovedbyen på Nordals, en central placering i realisering af områdets potentialer, eksempelvis i forbindelse med etablering af et kommende ferieresort i området og som beskrevet i Hvidbogen for Nordals. Der afsættes 0,2 mio. kr. årligt i perioden 2019-21 til realisering af yderligere elementer i Hvidbogen.

En kommende bystrategi for Nordborg/Havnbjerg forventes ligeledes at skabe endnu tydeligere retning og fokusering i forbindelse med fremtidige initiativer. Allerede nu ønsker aftalepartierne imidlertid at igangsætte et byudviklingsprojekt i området omkring Nordborg Sø, konkret relateret til Søværnet. Der ønskes en bedre sammenhæng til Nordborg sø, ikke mindst for at understøtte den lystfiskeraktivitet, der foregår i området. Aftalepartierne er opmærksomme på, at Nordborg sø's biologisk tilstand bør følges.

I Gråsten pågår netop nu et arbejde med at realisere en spændende udvikling omkring Ulsnæs Centret, etableringen af 'Kongelig køkkenhave' i forbindelse med Gråsten Slot ligesom Ahlmannsparken står foran en markant ombygning. Mange af de igangværende projekter er udsprunget af den udarbejdede Masterplan for Gråsten, udarbejdet af Gråsten Forum. For at skabe et fortsat økonomisk grundlag til planens fortsatte implementering, afsættes 0,2 mio. kr. årligt i perioden 2019-21. I Rinkenæs afsættes 0,075 mio. kr. til aktivitetsanlæg i Gartnerslugten.

Eksisterende budgetmidler til bystrategier fastholdes. Dermed sikres grundlag for udvikling i kommunens øvrige byer. Der arbejdes videre med bystrategier for: Nordborg/Havnbjerg, Sønderborg, Gråsten/Rinkenæs, Høruphav, Vester Sottrup, Guderup og Fynshav.

Sønderborg, kommunens hovedby

Sønderborg indtager som kommunens største by, en naturlig rolle som hovedby. En kommende bystrategi forventes at sætte en samlet ramme omkring byens forskellige områder, funktioner og potentialer. Det forventes blandt andet, at strategien fokuserer på Rønhaveplads' fremtidige udformning og anvendelse, den fremtidige placering af byens skøjtebane.

Indsatsen for at skabe sociale og kulturelle mødesteder fastholdes. Ungemiljøet og ungekulturen styrkes på tværs af institutioner, foreninger og organisationer ved realiseringen af Ungehuset i 2019.

I tillæg hertil vil strategien skulle fokusere på parkering og trafikafviklingen i byen. Konkret er der i budgetaftalen indeholdt fjernstyring af Chr. X's bro. Aftalepartierne vil følge trafikudviklingen på Dybbølgade og Løkken, og ønsker belyst hvilke informationstiltag, der kan iværksættes ved indfaldsvejene med henblik på at afhjælpe trafikale udfordringer på grund af broens åbninger.

Byggegrunden på Sundgade har nu i mange år ligget hen som et uskønt område. Da kommunen i sin tid indgik lejeaftale, var det med en forventning om, at der inden for en kort årrække ville blive igangsat byggeri. Det har kunnet konstateres at den nuværende lokalplan ikke har kunnet realiseres. Aftaleparterne ønsker derfor, at der udarbejdes en ny lokalplan, der giver mulighed for at bygge boliger enten som parcelhuse eller rækkehuse.

Klimatilpasning

Kommunen igangsatte i 2018 en proces omkring mulige klimatilpasningsinitiativer, blandt andet via borgermøder i Gråsten og Sønderborg. En række idéer og forslag skal nu gennemgå en nærmere vurdering, inden der forventeligt fremlægges konkrete projektoplæg til kommende budgetprocesser. Finansieret af midler til klimahandleplan foretages sådanne konkretiseringer, fx sluseprojekt ved Egersund.

Erhverv og turisme

Vækstrådet som fortsat omdrejningspunkt

Vækstrådet har de seneste år været et overordnet omdrejningspunkt for erhvervsinitiativer. Aftalepartierne har betonnet at sikre rådets økonomiske grundlag også i de kommende år.

Aktørudvalget er kommet godt fra start

Byrådet nedsatte i sidste periode et nyt § 17, stk. 4 udvalg. Dette aktørudvalg har til formål at koordinere indsatser og aktører inden for områderne handel, turisme og kultur. Aftalepartierne vurderer, at aktørudvalget er kommet godt fra start, og at samarbejdet og indsatsen igennem det seneste år har udviklet sig positivt i hele kommunen. I budgetaftalen afsættes derfor 2 mio. kr. i både 2019 og 2020 således arbejdet kan fortsætte.

Detailhandlen skal fortsat understøttes, således der i hele kommunen er et varieret og spændende tilbud til glæde for kommunens borgere samt gæster. Derfor forsætter bl.a. investeringen i julebelysningen i hele kommunen.

Øget fokus på erhvervsturisme

Turismen skal udvikles yderligere og ikke mindst ses i sammenhæng med Byrådets fokus på at styrke erhvervsturismen.

Der afsættes 2 mio. kr. årligt i 2019 og 2020 til at danne et offentligt-privat-partnerskab (OPP) til udvikling af erhvervsturismen. Formålet er at tiltrække flere erhvervskonferencer til Sønderborg området, således flere private partnere får gavn af en fælles og koordineret indsats. Der afsættes efterfølgende 1 ½ mio. kr. årligt i 2021 og 2022 til formålet, idet det forventes at en fælles organisation kan løfte indtjeningen, til gavn for de samlede turisme- og kulturaktører i området.

Uddannelser som fundament for erhvervslivet

Relevante uddannelser er en vigtig faktor for erhvervslivets muligheder for vækst og udvikling. Aftalepartierne er enige om, sammen med det eksisterende uddannelsesmiljø i regi af Uddannelsesstrategisk Forum, at arbejde målrettet for at tiltrække og etablere flere nye uddannelser. Det kunne være uddannelser inden for erhverv der relaterer sig til områdets turismesatsning, eksempelvis tjeneruddannelsen.

Sønderborg Lystbådehavn som sejlerdestination

Mange turister har deres ankomst til Sønderborg via byens lystbådehavn, og aftalepartierne er enige om at denne udgør et vigtigt aktiv for kommunen.

For at sikre, at havnen også fremadrettet fremstår tidssvarende og attraktiv som sejlerdestination, er aftalepartierne indstillede på at indgå i et samarbejde med lystbådehavnen om en fælles forpligtende udviklings-

plan for området. Udviklingsplanen skal fokusere på en konkret plan for fremtidige anlægsarbejder med angivelse af hvem der løfter hvilke projekter i planen, og i hvilken rækkefølge projekterne gennemføres i. Projekter, som kommunen på baggrund heraf måtte ønske at løfte, vil med fordel kunne være projekter, der retter sig mod et bredere publikum end lystbådesejlere alene.

Fortsatte udviklingsinvesteringer inden for fyrtårnene

Nordals Ferieresort

Byrådet i Sønderborg Kommune har i sin vision og planstrategi for 2018 – 2021 vedtaget, at etablering af Nordals Ferieresort er et af kommunens tre fyrtårne. Ambitionen er at tiltrække flere ferieturister, øge omsætningen hos detailhandlen og turistaktørerne samt skabe flere arbejdspladser. Med etableringen af Nordals ferieresort udnyttes potentialet på Nordals og bidrager til den samlede turismeudvikling i Sønderborg Kommune.

For at skabe optimale betingelser for turismens udvikling på Nordals skal den offentlige adgang til kysten ved ferieresortet forbedres. Det gøres ved at udbygge de eksisterende veje fra (Universe) Nordborgvej og ned til kysten ved Karlsminde. Vejene består hovedsageligt af offentlige veje belagt med grus eller af særligt smalle asfaltveje. Med udbygningen øges trafiksikkerheden og der etableres en ny parkeringsplads til 100 biler ved stranden, så der skabes optimal mulighed for at Nordals beboere og turister får let adgang til kysten. Udgiften til udbygningen af vejen og parkeringspladsen andrager 65 mio. kr.

For at skabe en særlig oplevelse med stor tiltrækningskraft vil der blive opført en oplevelsespier, der når ca. 150 meter ud fra kysten, og hvor der tilbydes langt flere oplevelser end ved en almindelig badebro. Broanlægget vil samtidigt skabe gode bade faciliteter med sandstrand, hvor børn og voksne i bassinet er beskyttet fra Lillebælts bølger. Bassinet vil på det dybeste sted have en dybde på ca. 125 cm. For at skabe bedst mulig adgang til oplevelsespiere vil der blive etableret en promenade langs kysten, der skaber adgang fra nord fra Havnbjerg Strand og fra syd fra Himmarn og Alsstien. Oplevelsespiere og promenaden andrager 50 mio. kr., som finansieres delvist af Sønderborg Kommune med 35 mio. kr. og de resterende 15 mio. kr. vil blive finansieret gennem fondsansøgninger. Blandt andet vil muligheden for støtte fra RealDania blive undersøgt.

Bevillingen på de 100 mio. kr. foreslås fordelt med 25 mio. kr. i 2022 og i overslagsårene frem til og med 2025. Der er ikke mulighed for lånefinansiering.

De afledte driftsudgifter andrager årligt 310.000 kr.

Lufthavn

Byrådet i Sønderborg Kommune har i sin vision og planstrategi for 2018 – 2021 vedtaget af satse på en fortsat udvikling af de lokale virksomheder samt skabe yderligere vækst i turismeerhvervet.

Forudsætningen for fortsat vækst ved kommunens virksomheder, særligt dem med en international profil, fordrer nye behov for en god infrastruktur. Dette sker bl.a. i kraft af den nye motorvej samt satsningen på en Als-Fyn bro på lidt længere sigt. Her og nu står den 40 år gamle terminal i lufthavnen overfor en gennemgribende reovering således, at den lever op til de moderne krav til en lufthavn, bl.a. med henblik på at sikre politi- og toldmyndigheder kan passe deres arbejde.

I gennem de to seneste budgetår har Sønderborg Kommune derfor, i samarbejde med private aktører og BMC Fonden, undersøgt muligheden for at bygge en ny lufthavn, herunder en helt ny terminal med tilhørende infrastruktur.

Derudover skal der gøres yderlige plads i den tilknyttede erhvervspark, således virksomhederne i lufthavnen kan udvikle sig til fremtiden. En faseopdelt udvikling kræver i første etape en investering på i alt 175 mio. kr. Aftalepartierne afsætter derfor i alt 75 mio. kr. over tre år fra 2019, således de nødvendige investeringer kan påbegyndes. Udgiften til en ny terminal andrager 100 mio. kr., som skal findes i et samarbejde med private aktører. Der pålægges Lufthavnen at effektivisere driften fremadrettet, således en investering på dette niveau kan afdrages. Dette kan ske ved løbende effektiviseringer af driften, herunder en afsøgning af nye samarbejder med andre aktører i mulige partnerskaber. Målet er, at en ny lufthavn i 2021 kan understøtte den generelle udvikling i Sønderborg, åbne op for yderligere nye ruter ud i Europa samt understøtte den spirende chartertrafik ud af Sønderborg.

Nye ruter er en forudsætning for at lufthavnen kan få øget vækst og sikre de foreslåede investeringer. Aftaleparterne er derfor sindet at nye ruter ud af Sønderborg Lufthavn, gives en helt eller delvis afgiftsfrihed i en nærmere aftalt periode, med efterfølgende indfasning til normale afgifter. Det vil gøre det mere attraktivt og mindre risikabelt for en operatør at satse på nye ruter.

Sønderborg den 24. september 2018

Erik Lauritzen, Borgmester

Preben Storm, Socialdemokraterne

Stephan Kleinschmidt, Slesvigsk Parti

Aase Nyegaard, Fælleslisten

Tage Petersen, Venstre

Stefan Lydal, Dansk Folkeparti

Bilag 1. Langsigtede analyseemner med henblik på budgetlægning 2020-2023

1. Analyse vedr. flere løsninger i almenområdet med støtte fremfor at segregere børn i specialtilbud
2. Analyse vedr. samling af dagtilbud på færre enheder i byer, hvor der er flere daginstitutioner
3. Analyse af forebyggelige genindlæggelser af børn og 80+ årige samt analyse af genindlæggelser af børn
4. Analyse af brugen af lægeerklæringer
5. Jobcenter-benchmark analyse
6. Analyse omkring etablering af et logistik- og servicecenter
7. Analyse omkring én brandstation (lufthavn, kommune)
8. Analyse omkring optimering af ansøgningsprocessen ved afholdelse af arrangementer o.l.
9. Analyse omkring optimering af driftstilskud til selvejende institutioner - 1. fase: selvejende haller
10. Screeningsanalyse af konkurrenceudsættelse som muligt værktøj
11. Analyse omkring anvendelsen af (skolernes) kvm., herunder til kultur- og fritidsområdet
12. Analyse af brand og redning
13. Analyse af den kollektive trafik
14. Kortlægning og analyse af ydede lån
15. Analyse af rådgiverudgifter
16. Analyse af muligheder og konsekvenser ved øget outsourcing på it området